

Vurdering af økonomien i fodring med multiafgrøder i stedet for monokultur – Vurderet på baggrund af 2 cases

Baggrund og faglige valg:

I det 3-årige projekt "Det selvforsynende kvægbrug – via den innovative multiafgrøde – fuld-foder dyrket i et hug" er der arbejdet med at udvikle robuste og klimavenlige afgrødesammensætninger til gavn for kvægbrugets fodring og øget selvforsyningsgrad. Der blev derfor udvalgt 6 "værtsbedrifter", hvor der i de 3 år projektet varede, blev arbejdet med udvikling af multiafgrøder, der kunne passe til den enkelte bedrifts fordring, jordtype, sædskifte og produktionsform. Det gav nogle meget forskellige afgrøder, der blev udviklet, og de blev anvendt meget forskelligt. Derfor er der som sådan ikke kommet en facitliste fra projektet, men mange observationer og analyser, af f.eks. foderkvalitet mm. Men i sidste ende står mange sikkert og spørger sig selv, om det kan betale sig. Giver en multiafgrøde en forbedring af økonomien for den enkelte producent? Det vurderes ud fra den øgede værdi af en multiafgrøde i forhold til en monokultur dyrket til foder. Hvor meget indkøbt suppleringsprotein eller -fedt kan multiafgrøden spare landmanden for, og hvilke andre omkostninger eller indtægter/værdier har dyrkningen af multiafgrøden kostet landmanden?

For at kunne svare på dette, har vi valgt at lave en ret simpel vurdering ud fra 2 cases hentet fra projektet værtsbedrifter. I projektet har det ikke været muligt at lave en totaløkonomisk driftsanalyse inkl. samtlige processer i marken mv.

De to caseberegninger skal derfor tages med forbehold. Yderligere, forholder beregningerne sig ikke til den egentlige foderværdi af den høstede vare.

NB! I case 1 beskrives en blandingsafgrøde, hvor olieør indgår. Bemærk, at olieør kun bør udfodres i små mængder og aldrig må sættes i blød, da der i så fald dannes blåsyre. Generelt anbefales, at der maksimalt fodres 1 kg hørfrø/ko/dag, hvis rationen i øvrigt er fedtfattig.

Den økonomiske merværdi ved multiafgrøden:

Der blev høstet 36 hkg./ha. i monokultur af hestebønner til kontrol på ejendommen. I multiafgrøden blev der høstet 42,5 hkg./ha., hvilket svarer til et merudbytte på 18%. Samlet høst af råprotein og råfedt i henholdsvis monokulturen og multiafgrøden, er udregnet ud fra udbytte og målte værdier af fedt og protein ved analyse af den høstede afgrøde.

Værdi af ekstra råfedt i multiafgrøde = 64,35 kg/ha x pris råfedt à 24,40 kr./kg = 1.836 kr.

Værdi af ekstra råprotein = 95,6 kg/ha x pris råprotein à 19,20 kr./kg. = 1.573 kr.

I alt = 3.409 kr.

Øget udgift til såsæd i multiafgrøde = -270 kr./ha.

Blanding af såsæd multiafgrøde = 0,25 time ekstra/ha à 350 kr = -88 kr./ha.

I alt = -358 kr./ha.

Samlet merværdi af multiafgrøden = 3 051.kr./ha.

Andre forhold der øger værdien af en multiafgrøde

Projektet har vist, at det er muligt at lave mange forskellige praksisnære og innovative løsninger på bedriftsniveau ift. samdyrkning af forskellige afgrøder for at opnå højere udbytte, bedre jordstruktur og mere klimarobuste afgrøder, der tilgodeser biodiversiteten over og under jorden. Samtidig skal den ernæringsmæssige sammensætning af disse afgrøder ift. energi, stivelse, fedt og protein kunne opfylde husdyrene behov for at opnå høj dyresundhed og positive produktionsresultater.

Erfaringer fra bl.a. England har vist, at nye frøblandinger med høj diversitet af græsarter og urter kan erstatte de velkendte frøblandinger med god succes ift. udbytte og foderværdi, og det forventes af nye samdyrkningssystemer vil have positiv effekt på både jordbundssundheden, jordens mikro- og makroorganismer samt humusopbygningen. Disse værdier har ikke været mulige at sætte tal på i dette projekt.

Konklusion

Som de to cases viser, er det muligt at opnå fornuftige økonomiske fordele ved dyrkning af multiafgrøder i forhold til en ren monokultur. I de to cases ligger merværdien mellem ca. 2700- 3050 kr.pr. hektar. Som det ses, er det sket som resultatet af at tilføje ekstra afgrøder, der supplerer/erstatte noget af monokulturen med anden art, der tilfører det færdige foder

fra multiafgrøden et højere samlet udbytte i mængde, samt total råprotein og råfedt høstet pr. hektar. Det betyder at landmændenes selvforsyningsgrad i disse projektcases markant. Det sparer dem for at købe suppleringsfoder og øger deres udbytte/hektar.

Vurderingen er udarbejdet af

Specialkonsulent Jesper Fog-Petersen

Innovationscenter for Økologisk Landbrug – December 2024

Redigeret d. 25/1-2024

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug